Akademik Akıl
Köşe Yazıları
www.akademikakil.com Printed on Mayıs 4, 2023

Merakı Pencereye Getirdi Önüne Evrenin Penceresi Açıldı

By Doç.Dr. Hasan Hüseyin Esenoğlu
May 3, 2023
Kategoriler: Fen
Etiketler: ar-ge, Astronomi, bilim, bilimsel makale, Eğitim, öğretim, üniversite

İki hukuk öğrencisinden birinin merakı ve cesareti ile ofis pencereme kadar gelerek Astronomi bölümünün dışarıdan dikkat çeken kubbeli binaların içerisini görmek istediklerini söylediler…

Hafta sonu olmasına rağmen gönüllü iki öğrencimiz kubbelerden birindeki teleskopla eğitim ve araştırma gözlemindeydiler, gelen bu sosyal bilimler alanındaki iki genç misafirin arka arkaya sıralanan sorularına cevaplar yetiştirmeye çalıştılar.

Astronomi öğrencimizin “ezan okununca gözleme başlayacağım” ifadesi hukukçularımızın dikkatini çekmiş olmalıdır… Bunun anlamı, Güneş battı ve yaklaşık 15 dakika süresince yıldızlar ortaya çıkmadan gökyüzünün ne aydınlık ne karanlık zeminini bilimsel gözlem verilerinin gereksinimi için görüntülerin alınması aşamasıdır. Genç gökbilimcilerimiz akşamdan sabaha kadar parlaklıkları değişen yıldızların gözlemlerini yaptılar ve yıldızların parlaklık değişim grafiklerini çıkarttılar tıpkı ekonomideki parametrelerin gidişatını görüntülemek ya da tıptaki kalp atışlarını resmetmek gibi diyelim.

Öğrencilerimiz daha lisans seviyesinde küresel bilgi ağına gözlem verisi sağlamaktalar, hocaları eşliğinde araştırma raporları ve makaleler üretmekteler, lisansüstü öğrencileri de SCI makaleler yayınlayabilmektedirler. TÜBİTAK Ulusal Gözlemevinde lisansüstü tezler için gözlem projeleri yürütülmektedir. Üniversite Enstitüleri de tezlerde yayın şartı aramaktalar…

Üniversitelerimizin yaz okulları, çocuk üniversiteleri, matematik köyü, öğrenci kulüplerinin etkinlikleri gibi bilim faaliyetleri eli ile de ilk öğretim ve orta dereceli okullardan çok sayıda genç bilimci adaylarının ve meraklılarının temel bilimlere olan yönelimleri yıllardır sayıları artarak devam etmektedir. Bunun en güncel ve somut örneği milyonu aşan sayıda gençlerin “teknofest” alanını doldurması olmuştur. Bu vesile ile okuyucularımızı bugün başlayan ve 5 Mayıs’a kadar sürecek olan İstanbul Üniversitesinin Beyazıt Yerleşkesindeki Amatör Astronomlar Kulübünün Mayıs etkinliğine bekleriz.

Öğrenci ligindeki bu bilim ve teknoloji üretkenliğinin bir anlamı olmalı… Bunların orta dereceli okullarındaki ve özellikle de üniversitelerindeki danışman öğretmen ve öğretim üyeleri eğitim-öğretim yanında küresel çapta bilim üretimini de gerçekleştiriyor olmalarındandır… Seminer ve çalıştay sunumlarındaki atıflarda Türk isimlerini sıklıkla görmekteyiz… Derslerimizde ürettiğimiz bilgiden öğrencilerimizi de yararlandırmaktayız… BAP ve TÜBİTAK gibi iç ve dış kaynaklı projelerimizle öğrencilerimize hem bilimsel hem de maddi katkı sağlamaktayız…

Üniversite öğretim üyeliği tavizsiz bir yaşam biçimidir, sosyal hayatlarımız neredeyse yok, ailelerimize yeterince zaman ayıramıyoruz, eşlerin bu konudaki sitemleri eksik olmuyor… O kadar ki mesela Prof.Dr.Dr. Adnan Kıral hocamız, asistanlık yıllarında Güneş gözlemlerini Ord.Prof.Dr. W. Gleissberg’in liderdiğinde yaparken evlendiğinin

ertesi günü yine gözlem nöbetine geldiğini anlatırdı… Bir ömür harcadığımız zamanlar mesaiden sayılsa herhalde devletimizin bütçesi yetmez diyecek kadar astronomik rakamlara ulaşır… Buna rağmen, en güzel zamanlarımızı üniversitelerimizde bilim üretirken geçiriyoruz… En ince damarlarımıza kadar zirve yapan mutlulukları yaşıyoruz… Sinir uçlarımıza varan bilimsel tatminlerimizle de hayat buluyoruz… Yurt dışına ilk çıkışlarımız unutulmazlardandır… Hele grup çalışmaları da tadına doyulmazlardandır… Eski hocalarımızın kahkaha ile gülmeleri her birimizin anılarındadır ki bilim ortamlarının bir simgesidir diye düşünülebilir… Eskinin pipo içimlerini de belki buna ekleyebiliriz…

Alışkanlık yapan bu güzelliklerden midir ki emeklilik yaşlarımız çoktan geldiği halde resmi son günümüze kadar bilim aşkına direniyoruz, emeklilik sonrası ya bölümlerimizin "emekli öğretim üyeleri" odasındayız ya da vakıf üniversitelerinde insan kaynağını yetiştirmeyi ve bilim üretmeyi sürdürmekteyiz…

Dolayısıyla, verdiğimiz derslerin çeşitliliği ve derinliği yanında tüm disiplinlerde Türkiye adresli SCI yayın sayılarını ve atıflarını önümüze alıp yorumlamak isabetli olacaktır… Dikkate alınacaklar listesinin **ilk sıra**sında bu yer alsın.

AR-GE temelli deniz altı ve üstü, kara, hava ve uzay savunma sanayi ürünleri üzerinde on binlerce beyin uğraşı veriyor… Sevgi ile yaklaşıldığı için zamandan bağımsız ve bilimin teknolojik tadı alınarak ancak hedeflere ulaşılabiliyor… Kaliteli çalışma şartları da en yükseğinden sunulmaktadır. Söz konusu teknolojik ürün yelpazesinin de bilinmesi gerekiyor.

Dolayısıyla, ülkemizdeki tüm kamu kurum ve kuruluşlar ile her alandaki özel sektörümüzün üretim ve alt yapıya ilişkin bilim-teknoloji e-envanterine erişebilirliğin sağlanması yorumlamalarımızı daha gerçekçi kılacaktır. Bu da listenin **ikinci**si olsun.

Bir akşam üstü penceremi çalan iki öğrencimize beklemediği evren penceresinin açılması bu yazıya esinlik etmişti.

Yine aynı hafta sonunun gündüzünde merkezi bir sınav görevi için gittiğim bir semtimizde "Marmara Üniversitesine nasıl gidebilirim?" soruma bir vatandaşımızın "Türkiye'de üniversite mi var?" cevabı ile karşılaştım… Adresi söylemeye fırsatı olamadı ama bu yazımıza konu zenginliği kattı…

Bu olaydan sonra Prof.Dr. Celal Şengör hocamızın bu konuda videolarını izledim…

Yukarıda adı geçen listedeki **bir** ve **iki** nolu öneri çerçevesinde kişisel öngörülerimizi zamanla güncelleştirmek yerinde olacaktır… Güvenilir yorumlarımız da insanımızı doğru yönlendirmeye sevk edecektir… Buna danışmanlık yapanlarımızı da dahil edelim ki hizmet verdiği idarecilerine doğru bilgi sunabilsinler, hep birlikte yönetim ve muhalefetimiz ile el ele vererek aranan gerçek ihtiyaçlara çözümler üretebilelim…

Binalar barındırdığı insan kaynağı ile değerli kılınabilir, alt yapısı da yine insan kaynağı eli ile tamamlanır ve çalıştırılır. Her bir şeyin bilim üretiminde katkısı vardır.

Ücretsiz arşiv bağlantısı ile henüz daha piyasaya çıkmamış ve resmiyet kazanmamış bilimsel makalelere ulaşmak mümkün olmaktadır. Büyük veri sağlayıcılar olan yer ve uzay teleskoplarının arşivleri de serbest kullanımdadır. Nihayet dergilerin kolaylıklı yazım şablonları da artık ücretsiz sunulmaktadır. Öyleyse eskiye göre şimdilerde bilim yapmak ve yayınlamak artık daha bir pratikleşmiştir her ne kadar bilim insanları yazmayı sevmeseler de… "Bilimsel araştırmanın gayesi yayındır" ve "yayınsız bilim yapılamayacağı" alıntı ifadeleri de bu konuyu pekiştirsin diyelim.

Derslerimizdeki konuları sorgulayıcı ve ilişkili anlattıkça bilinenleri “bilim” anlayışında aktarmış olmaktayız. Dolayısıyla hem bilim üretiyoruz hem de aynı metodoloji ile edinilen bilgiyi öğretiyoruz da. Bu konuda bir dersimizin adı da “Astronoma Sorular”dır… Her anımızı ve tüm zamanlarımızı böylesi bilgi ile iç içe ve dolulukta yaşıyoruz, kayıtlı bilgiye/belgeye dayandırarak basitten karmaşığa uzanan aletlerin kullanımıyla gözlem-deney ve teorik hesapları içeren “Astronomi Tarihi” derslerimizde de benzer bilim duygularını öğrencilerimize yaşatıyoruz… Tarih öncesinin antik zamanlarında atalarımız alet olmaksızın bilgi birikimi yoksunu olarak doğayla ve uzayla baş başa kalarak ve onları gözleyerek nasıl ayakta ve hayatta kaldıklarını da “Arkeoastronomi” derslerimizde aktarıyoruz…

Söz konusu bu uzun süreçli bilim tarihi çizgisinde yürüyegelen her birey ve toplumlar çağının imkanları ve yetenekleri ölçüsünde bugünkü bilimselliğimize katkı yapmış gözükmektedirler. Bugün de bizler yarınlara bilgi taşıyıcılarız…

Böylesi bir durumda “Türkiye’de üniversite yok” denmesi iddialı bir ifadedir ki bilimsel yayınlarımızda iddialı kelimelere yer vermekten kaçınırız diyerek bu konudaki düşüncelerimizi paylaşmış olalım. Vatandaşımızla oturup karşılıklı konuşmaya vakit olamamıştı, bu yazımız umarız adres(ler)e ulaşır…

İnsanımız düşüncelerini ne güzel serbestçe söyleyebiliyorlar, biz de kalbimizde olanı doğaçlama yazımıza döktük, bu da Mayıs ayının “Doğrudan Demokrasi” konusu ile örtüştü sanki…
